

حسن محمد میرزائی
 مدیر مرکز مطالعات آمریکا

دور جدید مذاکرات هسته‌ای وین

مذاکراتی برای احقاق حقوق حداقلی بعد از اجرای تعهدات حداکثری

دولتمردان و سیاسیون حامی برجام قرار گرفت و براساس گزارش و نظارت‌های مجلس شورای اسلامی در آن مقطع زمانی، برخی از اقدامات ناقض برجام در دوره حکومت دموکرات‌ها و اوپاما در قالب این موارد قابل بیان است؛ عدم انجام اقدامات کافی برای اثربخشی رفع تحریم‌ها، بالأخص در حوزه مبادلات بانکی و فعالیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری، کوتاهی‌های OFAC در ارائه مجوزهای جامع و کاربردی به بانک‌های اروپایی و در نتیجه، عدم رغبت این بانک‌ها برای همکاری با ایران، وضع تحریم‌های جدید به بهانه‌ها و با برچسب‌های مختلف تروریسم و حقوق بشر که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: تصویب قانون کاتسا (تحریم‌های مادر یا سیاه‌چاله تحریم‌ها)، تمدید قانون تحریم ایران یا ISA و درنهایت، مصادره و پرداخت غرامت چند میلیارد دلاری از اموال بلوکه‌شده ایران به بهانه‌های مختلف. البته با خروج

زمینه بازطراحی رأکتور آب سنگین اراک، حل‌وفصل و خاتمه یافتن ابعاد احتمالی نظامی (PMD) برنامه‌های هسته‌ای ایران، خاتمه دادن به ۷ قطعنامه شورای امنیت، لغو ۱۲ قطعنامه و ۵ تصمیم آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و لغو کلیه تحریم‌های علیه ایران شورای امنیت سازمان ملل متحد، اتحادیه اروپا و آمریکا (تحریم‌های ثانویه) که شامل مواردی همچون تحریم‌های معاملات نفتی و پتروشیمی، ارتباطات بانکی و مالی، خدمات بیمه‌ای، حمل‌ونقل دریایی و امور بندری، تجارت فلزات گران‌بها، نرم‌افزار و خودروسازی بود. بعد از اجرایی شدن برجام و انجام کامل تعهدات هسته‌ای ایران که با تأیید چندین باره آژانس بین‌المللی انرژی اتمی همراه بود، جبهه غرب به سرکردگی آمریکا، از همان ابتدا با سنگ‌اندازی‌های مختلف مانع دستیابی کامل ایران به مزایای توافق شده در برجام شد که این موضوع حتی مورد اعتراف و اعتراض

متن برنامه جامع اقدام مشترک یا همان برجام، در ۲۳ تیر ۱۳۹۴ به امضای ایران و کشورهای ۵+۱ رسید و در تاریخ ۲۶ دی ۱۳۹۴، رسماً به اجرا درآمد. براساس این توافق‌نامه، جمهوری اسلامی ایران تعهدات سنگینی را پذیرفت؛ توقف کامل غنی‌سازی اورانیوم بالاتراز ۳/۶۷ درصد، کاهش تعداد سانتریفیوژهای سایت‌های غنی‌سازی نطنز و فردو به حدود یک چهارم، خارج‌سازی مخزن رأکتور ۴۰ مگاواتی آب‌سنگین اراک و بتون ریزی تمام حفره‌های آن، تغییر کاربری غنی‌سازی فردو و تبدیل آن به مرکز فعالیت‌های تحقیقاتی هسته‌ای، مبادله و تحویل ذخایر اورانیوم غنی‌سازی شده با کیک زرد، اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی و دسترسی منظم آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به تمام تأسیسات و مراکز هسته‌ای ایران. در مقابل، طرف دیگر توافق‌نامه متعهد شده بود تا این اقدامات را انجام دهد؛ همکاری‌های هسته‌ای در

برای ادامه برجام، شرط بگذاریم و این شرط را گذاشتیم و گفتیم و هیچ‌کس هم از آن عدول نخواهد کرد. اگر می‌خواهند که ایران به تعهدات برجامی برگردد، آمریکا باید تحریم‌ها را کلاً در عمل لغو کند و ما، بعد راستی آزمایی کنیم و ببینیم که درست تحریم‌ها لغو شده، است آن وقت به تعهدات برجامی برمی‌گردیم. این سیاست قطعی جمهوری اسلامی است و مورد

گوناگون، با شرط و شروط مختلفی همراه بود، در مجموع، مقامات آمریکایی به دنبال بازگشت ایران به برجام و سپس، لغو موقت برخی تحریم‌ها بودند که این سیاست آمریکا، به شدت مورد انتقاد رهبر معظم انقلاب قرار گرفت و ایشان، موضع نظام در این خصوص را این‌گونه بیان نمودند: «طرفی که حق دارد، شرط معین کند، ایران است. چون جمهوری اسلامی به همه تعهدات عمل کرد. ما حق داریم

رسمی آمریکا از برجام که در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷ و با امضای ترامپ صورت گرفت، به اذعان مسئولان دولتی کشورمان تا پایان دولت وی، حدود ۱۶۰۰ تحریم توسط این کشور علیه ایران وضع گردیده است.

در حالی که با تغییر دولت آمریکا در انتخابات ۲۰۲۰ و روی کار آمدن بایدن به عنوان رئیس‌جمهور جدید، زمره‌های بازگشت آمریکا به برجام به گوش می‌رسید که در مقاطع

مذاکرات یا همان دور هفتم با مسئولیت علی باقری از دی ماه ۱۴۰۰ از سر گرفته شد و شواهد و ارزیابی‌های صورت گرفته حاکی از آن است که طی این مدت، نه تنها تیم مذاکره‌کننده ایرانی تعهدات فرا برجامی را نپذیرفته که با یک منطق مستدل و انقلابی بر احقاق حقوق ایران در این توافق نامه، پافشاری نموده و از خواسته‌های خود در

عقب‌نشینی ایران از حقوق خود در برجام ۲۰۱۵ شد که حتی باب گفتگو بر سر مسائل موشکی و منطقه‌ای در آینده را نیز باز کرده بود که البته همه این موارد، با مخالفت شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران همراه شد، مسئله‌ای که باعث ناراحتی روحانی و تیم او شد؛ اما با پیروزی ابراهیم رئیسی در انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰، دور جدید

اتفاق مسئولان کشور نیز می‌باشد و از این سیاست، برنخواهیم گشت». در نهایت، مذاکرات احیای برجام از اوایل سال ۲۰۲۱ در وین آغاز شد که عباس عراقچی به عنوان نفر دوم وزارت خارجه دولت روحانی، مسئولیت تیم مذاکره‌کننده ایرانی را بر عهده داشت و درشش دور از این مذاکرات شرکت کرد؛ مذاکراتی که طبق شواهد موجود، نه تنها باعث

رهبر معظم انقلاب اسلامی، اصل خنثی سازی اثر تحریم ها است نه لغو آن ها. در واقع، چنانچه اثرگذاری تحریم ها از بین نرود، تحریم همچنان ابزار و سلاح راهبردی غرب و آمریکا در مقابله با جمهوری اسلامی ایران خواهد بود و راه خنثی سازی این تحریم ها هم چیزی نیست جز قوی شدن ایران اسلامی.

و نباید به هیچ عنوان، به آن ها و وعده هایشان اعتماد کرد؛ دوم، قطعاً برجام ۲۰۱۵ که توسط دولت ضعیف و غرب‌گرای روحانی منعقد شد، دارای معایب زیادی است، اما دلیل حضور ایران در مذاکرات احیای برجام، گرفتن همان حقوق و مزایای محدود کشورمان بعد از انجام نقد حجم بالایی از تعهدات زیان بار است. سوم، راه حل واقعی مشکلات در داخل کشور است و به تعبیر

زمینه رفع تحریم ها، راستی آزمایی و گرفتن تضمین های لازم عقب ننشسته است و در حال حاضر، این غرب است که باید تصمیمات سیاسی لازم برای احیای برجام را اتخاذ کند؛ اما این مذاکرات با هر نتیجه ای، چند واقعیت مهم را در دل خود دارد: اول اینکه تاریخ و تجربه های چندین ساله نشان داده است، غرب و در رأس آن آمریکا، کشورهای قابل اعتمادی نبوده اند

